



ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН  
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 71BBDE3DCF8417EDF3D045FAD4F04ACE

Владелец: Зарипова Гульсина Фаиловна

Действителен с 11.12.2023 до 05.03.2025

Татарстан Республикасы  
Балтач муниципаль районы  
Муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе  
«Бакый Зыятдинов исемендәге Карадуган гимназиясе»

«Каралды»	«Килешенде»	«Расланды»
Методик берләшмә житәкчесе: _____/Хусаинова Г.А. / Беркетмә № __ “ ___ ” август 2024 ел	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары: _____/Хашимова Г.Р./ “ ___ ” август 2024 ел	МБГБУ “Бакый Зыятдинов исемендәге Карадуган гимназиясе” директоры: _____/ Зарипова Г.Ф./ Боерык № ____ “ ___ ” август 2024 ел

**Өстәмә гомуми үсеш программасы**

Эстетик – сәнгать юнәлеше

**Театр түгәрәге**

7– 11 яшь

1 ел

Укытучы: Шафигуллина Зилә Гилмулла кызы

Педагогик киңәшмә утырышында кабул ителде.

Беркетмә № \_\_\_\_ август 2024 нче ел.

### Аңлатма язуы

"Хәтердән башка йолалар, тәрбиядән башка рухи хезинә, рухи хезинәдән башка шәхес, ә шәхестән башка халык - тарихсыз"- дип әйтелә халыкта.

Бала күңелен ап-ак кәгазь белән чагыштыралар. Шул кәгазьгә ничек итеп матурлык, шәфкатьлелек бөртекләрен чәчәргә соң? Әлбәттә, әдәбият-сәнгать аша. Әдәбият, сәнгать белән кызыксынган, китаптарны чын күңеленнән яратып укыган баланың белеме дә тирәнрәк, күңеле дә байрак була. Аның күркәм эшләр башкарырга омтылышы да көчәя.

Кешеләрнең үз- үзләрен тоту кагыйдәләре жыелмасын тәшкил итүче сөйләм этикеты халыкның мәдәнилек дәрәжәсен билгели торган иң мөһим өлешләренә берсе булып тора. Сүз сәнгате - халык байлыгы, ул аның тормышы, кызыксынулары, теләкләренә бәйле. Сәнгать, әдәбият телдән башка үсә алмый, чөнки тел – аралашу чарасы, көрәш коралы.

Безнең илдә һәр милләт кешесе үз телендә белем алырга, жәмәгать оешмаларында сөйләшүләр алып барырга һәм жыелышларда үз телендә чыгыш ясарга хокуклы. Тел – милләт байлыгы. Тел булмаса, милләт тә юк.

Бу түгәрәк укучыларның артистлык сәләтен, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен, логик фикерләүләрен үстерү максатыннан чыгып оештырыла. “Драма” түгәрәге, исемнен үк күренгәнчә, театр, сәнгать, жыр-бию яратучы укучыларны туплый. Бу түгәрәк, шулай ук, сәхнә серләренә төшенү, кулдан матур киёмнәр әзерләү һәм зәвыклы киенү, тамашачылар алдында үз-үзеңне тотарга өйрәнү бурычларын үз эченә ала.

Түгәрәктә сәләтле балалар белән күмәкләп һәм индивидуаль эшләү урын ала. “Битлек” драма түгәрәге берләшмәсенә 8 -11 яшьлек укучылар туплана. Дәрәс атнага 2 сәгәттән елга 68 сәгәт үткәрелә.

#### Максат:

Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбият-сәнгатькә мөхәббәт тәрбияләп, ижади үсеш булдыру.

#### Бурычлар:

- укучыларны түгәрәк эшенә жәлеп итү, театр сәнгате белән кызыксыну уяту;
- сәнгать әсәрләренә мөхәббәт уяту;
- укучыларның артистлык сәләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дөрт уята алуга ирешү;
- сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. сөйләгән чакта жаваплылык хисе тоярга, авазларны аңлаешлы итеп әйтәргә өйрәтү;
- әдәби сөйләм кагыйдәләрен төшендерү, сүзне ничек әйтәргә икәннен аңлату, әдәби әсәрне матур итеп укырга, дәрәс аңларга, нык үзләштерергә әзерләү;
- халкыбызның милли традицияләре турындагы күзаллауны ныгыту;
- телебезнең матурлыгын күреп яратырга өйрәтү.

Түгәрәкнең юнәлеше:

- балаларның эстетик зөвыгын, ижадифантазияләренүстерү;
- балаларны традицияләребезгә нигезләнгән үзара аралашу культурасына өйрәтү;
- балаларның милли телен баету, туган ягыбызның горөф-гадәтләренә карата кызыксыну уяту, мэхәббәт тәрбияләү;
- сәләтле балаларны ачыклау.

Көтелгән нәтижәләр һәм аларны тикшерү төрләре:

- уку елы ахырына матур итеп шигырь, әкият сөйләүләренә аларны сәхнәләштерергә өйрәнүләренә ирешергә;
- үз-үзләрен сәхнәдә матур, иркән итеп тотә белүләренә ирешергә;
- укытучылар бөйрәме көнөндә чыгыш әзерләргә;
- яңа елга әкият-тамашалар сәхнәләштерергә;
- 8 март һәм 23 февраль “Туган тел”, “Нәүрүз” бөйрәмнәрендә чыгыш ясарга;
- Г.Тукай туган көнөндә катнашырга,
- милли уеннар, биюләр, жырлар, нәфис сүз белән сәхнәдә чыгыш ясарга, концерт номерлары башкарырга.

Уку елы ахырында укучылар белергә тиеш :

1. Театр сәнгәте, аның төп үзенчәлеге.
2. Татар театр сәнгәте, аның тәүге адымнары, формалашу чоры, үткән юлы.
3. Милли театрыбыз, аның беренче карлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары).
4. Драма жанрлары.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар ижаты.
6. Актерлык бурычы, образга керү һәм тоемлап сөйләү.
7. Режиссер курсәтмәләрен аңлый, үти белү.
8. Мәдәниятне аңый белүче, ижади талантлы, әхлак сыйфатларына ия кеше булу.

Укучы эшли, башкара белергә тиеш :

1. Театр сәнгәтен башка сәнгәт төрләреннән аера;
2. Татар театры тарихы, үткән юлы белән таныш;
3. Сәнгәтле сөйли, образга керә белергә;
4. Актерлык талантына ия булырга;
5. Ижади һәм мөстәкыйль, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала;
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләрен аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары белән дә кызыксына.

## Программа эчтәлеге

### 1. Кереш

Кереш дәрес. Укучыларны туплау, түгәрәкнең эш планы таныштыру. Инструктаж үткәрү.

### 2 Яшь артистлар булырга эзерләнүне дәвам итү

Юбияр балалар язучыларының шигырьләре белән танышуны дәвам итү. Укучыларның сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Киенү-бизәнү осталыгы турында сөйләшү, сәхнәдә нәфис сүз белән чыгышлар карау.

### 3. Сәхнә

Балалар язучыларының сәхнә әсәрләре белән танышу. Ул әсәрләрнең кайберләрен сәхнәдә кую. Бәйрәмнәрдә чыгыш ясау.

### 4. Сәламәт тәндә-сәламәт акыл

“Сәламәтлек театры” эзерләү һәм чыгыш ясау.

### 5 “Мәктәп йолдызлары” – иң матур чыгыш ясаучыны билгеләү

Юбияр балалар язучыларының шигырьләрен, ул шигырьләргә язылган жырларны тыңлау. Иң матур жырларны, шигырьләренә өйрәнү, сәхнәдә башкарырга эзерләнү. Жырга карата киёмнәр сайлау.

### 6 Тамчы-шоу

Балалар язучылары турында “Тамчы-шоу” оештыру

### 7. Йомгаклау Түгәрәк эшенә анализ, йомгак

Уку – укыту тематик планы

№	Темасы	Сәгать саны	Теория	Практика
1	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткөрү.	1	1	
2	Оештыру эшләре. Түгәрәк әгъзаларының бурычлары.	1	1	
3	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	1	0,5	0,5
4	Сәхнә теленең тормыштагы гади телдән аермасы. Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли?	1	1	
5	Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү	1	0,5	0,5
6	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.	1	1	
7	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.	1	0,5	0,5
8	Сәнгатьле уку буенча эш.	2		2
9	А.Алишның “Сертотмас урдәк” әкиятенең эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	2	0,5	1,5
10	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.	14	5	9
11	Киёмнәр эзерләү. Сәхнәдә чыгыш ясауга эзерлек.	6	2	4
12	Сәхнәгә кую.	2		2
13	Татар халык бәйрәмнәре.	2	1	1
14	Йола бәйрәмнәре.	2	1	1
15	“Сәламәтлек театры” эзерләү һәм чыгыш ясау.	10	4	6
16	Данлыклы шәхесләребез Районнан чыккан язучылар һәм сәнгать әһелләре белән таныштыру.	6	1	
22	Татар халык шагыйре Г.Тукайның шигырьләрен уку, сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү.	2	1	1
23	Районыбыз музеена сәяхәт	4		

24	Эшлэгән эшләргә анализ, нәтижә.	4		
----	---------------------------------	---	--	--

### Календарь -тематик план


№	Темасы	Сәг. саны	Үткәрү вакыты		Искәрмә
			план	факт	
1	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	2			
2	Оештыру эшләре. Түгәрәк әгъзаларының бурычлары.	2			
3	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	2			
4	Сәхнә теленең тормыштагы гади телдән аермасы. Хәрәкәтләр, мимика һәм гәүдә тотышы нәрсәләр турында сөйли?	2			
5	Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү	2			
6	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.	2			
7	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.	2			
8	Сәнгатьле уку буенча эш.	2			
9	А.Алишның “Сертотмас урдәк” әкиятенең эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүле уку.	2			
10	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.	14			
11	Киёмнәр әзерләү. Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек.	6			
12	Сәхнәгә кую.	2			
13	Татар халык бәйрәмнәре.	2			
14	“Сәламәтлек театры” әзерләү һәм чыгыш ясау.	10			
15	Данлыклы шәхесләребез. Районнан чыккан язучылар һәм сәнгать әһелләре белән таныштыру.	6			
16	Татар халык шагыйре Г.Тукайның шигырьләрен уку, сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү	2			
17	Районыбыз музейларына сәяхәт	4			
18	Эшлэгән эшләргә анализ, нәтижә.	2			
19	Йомгаклау.	2			
	<b>Барысы</b>	<b>68</b>			

### Кулланылган әдәбият

1. Алиш А. “Хикәяләр һәм әкиятләр”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1991

2. Галиева Л.И., Баязитова Л.В. “Көч һәм рух тамырлары”Казан: “Мәгариф”, 2000
3. Зарипова Ф.Я.”Мөгҗизалы мәктәп сәхнәсе”, Казан: “Мәгариф”, 2003
4. Казыйханов В. “Әхлак дәрәсләре”, Яр Чаллы: “Иҗат”, 1998
5. Мазин И. “500 загадок для детей”, Москва: ООО “ТЦ Сфера”, 2003
6. Мөҗәһит “Акыллыга сүз әйттем”, Казан: “Мәгариф”, 2003
7. Лях В.И. “Физкультура – минем дустым”, Москва: “Просвещение”, 2001, Казан: “Тарих”, 2002
8. Рахимов И.И “Хищные птицы и совы Татарстана”, Казань: Татполиграф, 1999
9. Фәйзи Ж. “Халык жәүһәрләре-күңелем кыллары”, Татарстан китап нәшрияты, 1987
10. Халикова Р.Ш. “Раушан көзге”, Казан: “Мәгариф”, 1993
11. Шаехова Р.К. “Ступеньки к творчеству”, Казань: “мастер Лайн”, 2000
12. “Татар балалар фольклоры”, Казан: “Хәтер”, 2009
13. А. Алиш. “Сертотмас үрдәк”
14. Г.Тукай.”Кәжә белән Сарык әкиятә”

Лист согласования к документу № 230 от 30.10.2024  
Инициатор согласования: Зарипова Г.Ф. Директор  
Согласование инициировано: 30.10.2024 08:52

Лист согласования		Тип согласования: <b>последовательное</b>		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Зарипова Г.Ф.		 Подписано 30.10.2024 - 08:52	-